

USA-IRÁN MEGÁLLAPODÁS: A BÉKE ÁRA

A MEGEGYEZÉS KÖRÜLMÉNYEI

Forrás: Bloomberg

Az amerikai–iráni háború lezárását előkészítő egyetértési nyilatkozat (*Memorandum of Understanding - MoU*) tizennégy pontban rögzíti a tűzszünet feltételeit, a Hormuzi-szoros újranyitását, valamint a szankciók fokozatos feloldását. A dokumentumot június 17-én este Donald Trump amerikai elnök [írta](#) alá a versailles-i kastélyban a G7-csúcst követően, miközben iráni részről Maszúd Peszeskján elnök külön látta el kézjegyével, az iráni állami média egy [fényképen mutatta be](#) az aláírt példányt. A felek a végleges béke előkészítésére június 19-én Svájcban ülnek tárgyalóasztalhoz, és megnyílik a 60 napos időablak, amit a végleges békeszerződés elérésére szabtak, ugyanakkor ez a határidő bővíthető.

A megállapodás egy február 28. óta tartó, a térséget és a világgazdaságot egyaránt megrázó konfliktust zár le. A háború során a Hormuzi-szorost - amelyen a háború előtt a globális olajforgalom mintegy húsz százaléka haladt át - az Iráni Forradalmi Gárda (IRGC) lezárta, az amerikai haditengerészet pedig blokádot vont az iráni kikötők köré. Az április 8-án megkötött tűzszünet ugyanakkor törékenynek bizonyult, mivel mindkét fél folytatott korlátozott csapásokat, és összecsapásokra még a megállapodást megelőző héten is sor került.

Washington szemszögéből a tűzszünet és a valós békefolyamat beindítása több okból is időszerűnek mondható. A konfliktus a hazai közvélemény körében nem volt népszerű: a [felmérések szerint](#) az amerikaiak kétharmada rosszalotta Trump iráni politikáját, miközben mindössze harminchárom százaléka támogatta azt, és a többség hónapokra vagy akár évekre elhúzódó háborúra számított. Egy elhúzódó, kimenetét tekintve bizonytalan közel-keleti katonai szerepvállalás kockázatot jelenthetett volna a novemberi félidős választások republikánus mérlegére nézve, így a gyors és kézzelfogható diplomáciai eredmény belpolitikai szempontból is racionális lépésnek tűnik, amelytől ráadásul az amerikai benzinárak csökkenését is várják.

Ugyanakkor a megállapodás Izrael számára több ponton is kedvezőtlen lehet: a fenyegetés forrása lényegében változatlan maradt, az iráni rezsim továbbra is hatalmon van. Ali Hámenei halálát követően az iráni vezetés fiát, Modzstaba Hámeneit emelte a helyére, aki radikálisabb, mint apja, és a háború kimondott céljaként megjelölt nukleáris ambíciók végleges felszámolása egyelőre csupán ígéret szintjén szerepel. Jeruzsálem nem részese közvetlenül az egyezménynek, és az izraeli politikusok nyilatkozatai is abba az irányba mutatnak, hogy ez a megállapodás számukra nem elfogadható. Izrael [Katz védelmi miniszter kijelentette](#), hogy az izraeli hadsereg nem adja fel a megszerzett pozícióit Dél-Libanonban, Itamar Ben Gvir nemzetbiztonsági miniszter pedig [emlékeztetett](#), hogy ez a megállapodás nem köti Izraelt. Mindez óvatosságot is jelezheti, hogy a megállapodás középtávon feszültséget vihet az amerikai–izraeli viszonyba, és a két szövetséges eltérő fenyegetésértékelése akár jelentősebb törésvonalá is mélyülhet.

A megállapodás közvetlen és nehezen vitatható hozadéka a kereskedelmi forgalom helyreállása: a Hormuzi-szoros újranyitásával, az amerikai blokádnak leépítésével és a szankciók kilátásba helyezett

feloldásával ismét megindulhat az iráni olaj és a térségen áthaladó áruforgalom, ami a háború alatt megugrott globális energiaárak stabilizálódását vetíti előre. Az alábbiakban pontról pontra áttekintjük, hogy mit tartalmaz a [tizennégy pontos memorandum](#).

AZ ELŐZETES MEGÁLLAPODÁS

- 1. Konfliktus lezárása „minden fronton”:** az USA, Irán és szövetségeseik azonnali és állandó hatállyal beszüntetik a katonai műveleteket, beleértve Libanont is. A felek nem indítanak újabb támadásokat, és garantálják Libanon területi integritását.
- 2. A „belügyek” tiszteletben tartása:** a felek tiszteletben tartják egymás szuverenitását és területi integritását, és tartózkodnak egymás belügyeibe való beavatkozástól.
- 3. 60 napos, hosszabbítható határidő:** a végleges megállapodást maximum 60 napon belül kell tető alá hozni, ami viszont közös megegyezéssel hosszabbítható. A visszaszámlálás az aláírással elindult.
- 4. Az amerikai blokád feloldása:** az USA megkezdi a tengeri blokád és az iráni kikötőket érintő akadályok lebontását, ami 30 napon belül teljesen megszűnik. A végleges megállapodás után 30 nappal az amerikai erők visszavonulnak Irán közeléből (a február 28. előtti állapot helyreállítása).
- 5. Hormuzi-szoros:** Irán „maximális igyekezetével” biztosítja a kereskedelmi hajók szabad, díjmentes áthaladását. A forgalom azonnal megindul a technikai/katonai akadályok és aknamentesítés figyelembevételével. Hosszabb távon Irán Ománnal és az Öböl-államokkal dolgoz ki tágabb megállapodást a szoros kezeléséről.
- 6. 300 milliárd dolláros újjáépítési alap:** az USA és regionális partnerek legalább 300 milliárd dolláros tervet dolgoznak ki Irán újjáépítésére és gazdasági fejlesztésére. Az USA azonban egyetlen centtel sem köteles hozzájárulni.
- 7. Szankciók megszüntetése:** az USA megszünteti az összes gazdasági szankciót, beleértve az ENSZ BT-határozatokban szereplőket és az egyoldalúakat is. A pontos ütemezés a végleges megállapodás része.
- 8. Nincs nukleáris fegyver:** Irán vállalja, hogy nem szerez nukleáris fegyvert, és a már meglévő dúsított urán kezelésére a 60 nap alatt megoldást találnak. Minimumként helyben „lehígítják” a NAÜ felügyelete alatt. A szankciók feloldása ehhez a ponthoz kötött.
- 9-10. Status quo:** a nukleáris program befagyasztása az uránkészlet kezeléséig: az USA nem vet ki új szankciókat, és a még életben lévő szankciók alól felmentéseket ad az olaj-, kőolajtermék-export és kapcsolódó (banki, szállítási) szolgáltatások számára.
- 11. Befagyasztott alapok:** az USA vállalja, hogy hozzáférhetővé teszi a befagyasztott/korlátozott iráni pénzügyi eszközöket, az eljárásokat a tárgyalások során egyeztetik. Egy részük már a tárgyalások alatt felszabadul, az együttműködés jutalmaként.
- 12-14. Monitoring és végleges tárgyalások:** a felek mechanizmust hoznak létre a MoU és a jövőbeni megállapodás betartásának felügyeletére, az aláírás után megkezdődnek a végleges megállapodásról szóló tárgyalások, a végleges megállapodást kötelező erejű ENSZ BT-határozat erősíti meg.